

Waarom we vrij zijn als we denken-4

Petra Bolhuis &
Theo Meereboer
Maieutiek 2018

Bewustzijn

- Kosmologisch raadsel van bewustzijn = vraag naar het zich bewust worden van de materie.
- Damasio in *Het zelf wordt zich bewust* gebruikt dit beeld; de dirigent komt op als een middel om de steeds complexere verbindingen in ons brein te dirigeren.
- Probleem; het onbewuste zelf is sneller en vollediger dan het bewuste zelf.

Gabriel_Maieutiek_2018_4

Bewustzijn

1. Binnen perspectief of eerste persoon standpunt,
2. Eigendomsbepaling (mijn bewustzijn),
3. Privé karakter (later zal Gabriel uitleggen dat we ons ook van andermans bewustzijn bewust kunnen zijn)

Gabriel_Maieutiek_2018_4

Homunculus

Positie 1 Cartesiaans theater. Wie kijkt er naar de bewustzijnsbeelden in mijn hoofd? Soort spin in het web waardoor er toch weer iets anders is dan het cartesische theater. Homunculus probleem.

Positie 2 Neuro constructivisme. Er moet daarbuiten toch iets zijn dat zich (vertekend) voordoet in mijn hoofd. Als we dat niet kunnen kennen dan kan de natuurwetenschap ook de prikkel die hiertoe aanleiding geeft niet kennen.

Gabriel_Maieutiek_2018_4

Transcendentiaal bewustzijn

Kants oplossing; Er is een wereld *an sich* en er is een wereld zoals die zich aan mij (en andere levensvormen) voordoet. Wij hebben wel een manier om met de wereld om te gaan, maar die zegt ons niets over de wereld op zichzelf.

1. Het 'ik denk te denken' wordt volgens Gabriel onterecht opgevat als iets wat aan de fysieke hersenen gekoppeld kan worden.
2. Het toepassen van categorieën zegt niets over de werkelijkheid.

Gabriel_Maieutiek_2018_4

In welk parket hebben we onszelf gebracht?

- Wanneer we de inhoud van het bewustzijn gaan koppelen aan een wereld die afwijkt van de buitenwereld kunnen we niets meer zeggen over de buitenwereld, die is immers ontoegankelijk. Dan kunnen we ook niets zeggen over de werking en het bestaan van het brein. Want die is dan ook ontoegankelijk.

Gabriel_Maieutiek_2018_4

Empirisme

Slimme oplossing tegen foutieve en speculatieve opvattingen. Maar één probleem; hoe kunnen we weten dat onze kennis uit de zintuigen klopt?

“Het empirisme is zelf geen natuurwetenschappelijke hypothese.” (83)

Er is a priori kennis nodig om het empirisme mogelijk te maken.

Gabriel_Maieutiek_2018_4

Terug naar Descartes

“Ik denk dus ik ben”. We kunnen ons niet vergissen over dát we bewust zijn, maar wel over de inhoud van dat bewustzijn.

Is iemand die verklaart dat hij geen bewustzijn heeft niet net als iemand die beweert dat hij dood is? (syndroom van Cotard)

Maar heeft iemand dat dan willen beweren? Gabriel zegt dat als je neurofysiologische grond zoekt voor bewustzijn, dan ben je daar in feite mee bezig.

Gabriel_Maieutiek_2018_4

Eliminatieve materialisten

Churchlands (87) menen beiden dat geestelijke toestanden illusies zijn, omdat ze niet verwijzen naar dingen die echt- d.w.z. materieel- bestaan.

Menselijke geest is de mogelijkheid om propositionele attitudes te hebben(89).

Maar die zijn **niet** materieel, dus bestaan niet.

Dus kan Paul Churchland ook geen propositionele attitude hebben ten opzichte van propositionele attitudes.

Gabriel_Maieutiek_2018_4

Neurofilosofie?

Patricia Churchland wil dat de neurowetenschappen ons voorhelpen. Zij gaat er van uit dat nadenken over propositionele attitudes en hun relatie met waarneming kennis en overtuiging geen echte kennis oplevert. Maar Gabriel stelt dat er zonder propositionele attitudes geen bewustzijn is om waar te nemen en te onderzoeken. Er is altijd de aanname van overwegingen, hoop enz. (92)

Gabriel_Maieutiek_2018_4

Feiten , propositionele attitudes en moraal

“Onder ethiek versta ik het systematische denken over de grond van de principes van ons handelen, gegeven het feit dat we in staat zijn tot zowel het goede als het kwade.”(94)

Subjectief is vanuit ons perspectief en bestaat uit waarnemingen en overtuigingen.

Objectief is hetgeen niet afhangt van onze overtuigingen en waarnemingen. Dat vormt een netwerk waarbinnen wij bestaan.

Gabriel_Maieutiek_2018_4

Egoïsme en altruïsme

Vanuit ons eigen bewustzijn kunnen we weten dat er ander bewustzijn is en alleen al om egoïstische redenen is het nodig om het bestaan van ander bewustzijn te erkennen.

Altruïsme en egoïsme zijn alleen in een balans te bestempelen als goed of kwaad.

Subjectiviteit en objectiviteit hebben elkaar nodig. We onderzoeken hoe iets is doordat we propositionele attitudes hebben en weten dat anderen andere p.a. hebben en daarover hebben we ook weer p.a. enz.

Gabriel_Maieutiek_2018_4